

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2018-12-05 Nr. (16.1-31) SD- 6409

DĖL ĮSTATYMŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – ministerija) teikia šių įstatymų projektus:

1) Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 2, 14, 31, 35, 36, 37, 41, 42, 43, 49, 50 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 36¹, 36², 36³ ir 36⁴ straipsniais ir 38, 39 ir 40 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1);

2) Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 75 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2);

3) Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 580 ir 582 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas Nr. 3; toliau kartu – projektai).

Projektai parengti siekiant:

1) suvienodinti Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo ir Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos nuostatas, reglamentuojančias geriausių vaiko interesų užtikrinimą, susijusį su jo teise nebūti atskirtam nuo savo tėvų prieš jų norą, nustatant griežtesnes vaiko atskyrimo nuo jo atstovų pagal įstatymą taisykles;

2) patobulinti ir padaryti efektyvesnę pagalbos vaikui ir jo atstovams pagal įstatymą bei apsaugos vaikui organizavimą;

3) patobulinti vaiko situacijos, gavus pranešimą apie galimus vaiko teisių pažeidimus, vertinimo tvarką;

4) nustatyti atsakomybę asmenims už žinomai melagingus pranešimus apie vaiko teisių pažeidimus;

5) nustatyti bylų dėl teismo leidimų paimiti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą teisingumo taisyklę, kuri atitiktų efektyvesnę vaiko ir jo tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą teisių ir teisėtų interesų užtikrinimą;

6) nustatyti, kad bylos dėl teismo leidimo paimiti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą nagrinėjamos žodinio proceso tvarka uždareame teismo posėdyje.

I. Sprendžiama problema	<p>Nuo 2018 m. liepos 1 d. įsigaliojo nauja Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo (toliau – Įstatymas) redakcija, įteisinusi institucinę vaiko teisių apsaugos pertvarką. Įstatymu ir jo įgyvendinamaisiais teisės aktais buvo siekiama sukurti stipresnę apsaugą vaikui ir suteikti efektyvią pagalbą šeimai, padedančią įveikti įvairius sunkumus, tačiau įgyvendinant Įstatymą buvo patirta sunkumų, nes Įstatyme yra spraga, kai, nustačius antrąją grėsmės vaikui lygį, jis visais atvejais paimamas iš tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą, netaikant alternatyvių vaiko apsaugos priemonių. Beje, mobiliosios komandos darbą su šeima pradeda tik paėmus vaiką iš tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą.</p>
II. Siūlomos priemonės	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nustatyti alternatyvas tuo atveju, kai, esant Įstatyme nustatytiems pagrindams, prieš paimant vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą, būtų išnaudojamos visos vaiko apsaugos priemonės, neišskiriant vaiko ir jo tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą, tačiau užtikrinant saugią vaikui aplinką. 2. Atsisakyti pirmojo ir antrojo grėsmės vaikui lygių nustatymo, įtvirtinant būtinybės vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikio ir vaiko apsaugos poreikio nustatymą. 3. Patikslinti atvejo sąvoką. 4. Siekti efektyvesnės atvejo vadybos, intensyviau teikiant paslaugas vaikui ir (ar) jo atstovams pagal įstatymą. 5. Nustatyti, kad Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyboje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) veikiančios mobiliosios komandos teiktų paslaugas ne tik paėmus vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą, kad būtų taikomos ir alternatyvios vaiko apsaugos priemonės. 6. Įtvirtinti vaiko teisių apsaugos specialistų teisę, vertinant vaiko situaciją, daryti garso ir vaizdo įrašus, kurie taip pat galėtų būti įrodymai teismo nagrinėjimo procese. 7. Nustatyti administracinę atsakomybę asmenims už žinomai melagingus pranešimus apie vaiko teisių pažeidimus. 8. Nustatyti, kad bylos dėl teismo leidimų paimti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą būtų nagrinėjamos apylinkių teismuose pagal vaiko gyvenamąją vietą. 9. Nustatyti, kad bylos dėl teismo leidimo paimti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą nagrinėjamos žodinio proceso tvarka uždareame teismo posėdyje.
III. Priemonių kaštai	<p>Priėmus Įstatymų projektus, papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.</p>
IV. Nauda visuomenei	<p>Siūlomu Įstatymo projektu Nr. 1 siekiama atsisakyti grėsmės vaikui lygių nustatymo. Siūlomu nauju teisiniu reguliavimu pirmiausia siekiama užtikrinti vaiko interesą gyventi su tėvais ar kitais atstovais pagal įstatymą ir išnaudoti visas vaiko apsaugos priemones, neišskiriant vaiko ir jo tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą, tačiau užtikrinant saugią vaikui aplinką, o vaiko paėmimą iš atstovų pagal įstatymą taikyti tik kaip kraštutinę priemonę, kai jau išnaudotos kitos alternatyvios vaiko apsaugos priemonės.</p>

Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma tobulinti teisinį reguliavimą, atsisakant grėsmės vaikui lygių nustatymo, ir nustatyti, kad Tarnyba, gavusi pranešimą apie vaiko teisių pažeidimą, vertina vaiko situaciją. Tarnybos darbuotojai, įvertinę vaiko situaciją, nustato būtinybės vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį arba nustato vaiko apsaugos poreikį. Tarnybos darbuotojai, atlikdami vaiko situacijos vertinimą, taip pat galės nustatyti, kad būtinybės vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai ar vaiko apsaugos poreikį nėra, užbaigti pranešimo nagrinėjimą.

Siūloma nustatyti naujas vaiko saugumo užtikrinimo priemones – laikinąją vaiko priežiūrą ir laikiną apgyvendinimą. Taip pat siūloma nustatyti papildomas garantijas, kad, nustačius vaiko apsaugos poreikį, vaikas nebūtų paimamas iš jo atstovų pagal įstatymą, neišnaudojus visų jo apsaugos priemonių. Taikant laikinosios vaiko priežiūros ir laikino apgyvendinimo priemones, šeimai būtų teikiamos Tarnybos mobiliosios komandos paslaugos ir atvejo vadyba. Siūloma nustatyti, kad vaiko paėmimas iš jo atstovų pagal įstatymą būtų įmanomas tik tuo atveju, kai tėvai nepriima siūlymo taikyti laikinosios vaiko priežiūros priemonę ar laikino apgyvendinimo priemonę arba jei tokių priemonių taikymas nepakankamas, kad būtų užtikrinta vaikui saugi aplinka. Taip pat siūloma nustatyti, kad Tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, nustatę pavojų vaiko saugumui, sveikatai ir gyvybei, skubiai užtikrina vaikui saugią aplinką.

Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma nustatyti, kad atvejo vadyba organizuojama, nustačius tiek būtinybės vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį, tiek vaiko apsaugos poreikį, taip pat siūloma patobulinti atvejo vadybos organizavimo tvarką.

Įstatymo projektu Nr. 1 taip pat siūloma įtvirtinti Tarnybos darbuotojams teisę vaiko situacijos vertinimo metu daryti garso ir vaizdo įrašus. Taip pat, siekiant užtikrinti operatyvų ir išsamų vaiko situacijos vertinimą, siūloma nustatyti Tarnybos teisę skubos tvarka per 2 darbo dienas gauti duomenis iš valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių tvarkomų valstybės registrų (kadastrų) ir žinybinių registrų, klasifikatorių, informacinių sistemų bei duomenų rinkmenų.

Įstatymo projektu Nr. 2 siekiama nustatyti, kad asmenims už žinomai melagingus pranešimus apie būtinumą ginti vaiko teises ir interesus taikoma administracinė atsakomybė.

Įstatymo projektu Nr. 3 siūloma nustatyti, kad prašymas išduoti teismo leidimą paimti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso XXXIX skyriuje nustatyta tvarka paduodamas vaiko gyvenamosios vietos apylinkės teismui, o jeigu vaiko gyvenamoji vieta nežinoma arba vaikas neturi gyvenamosios vietos Lietuvos Respublikoje, prašymas paduodamas vaiko buvimo vietos apylinkės teismui. Taip pat siūloma nustatyti, kad bylos dėl teismo leidimo paimti vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą nagrinėjamos žodinio proceso tvarka uždaramame teismo posėdyje.

Konkrečios projektuose nustatytos teisinio reguliavimo priemonės apibūdintos ir jas pagrindžiantys argumentai nurodyti kartu su projektais teikiamame aiškinamajame rašte.

Projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje.

Projektai patikslinti pagal Teisingumo ministerijos, Lietuvos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos Pastabas, į kurias nebuvo atsižvelgta, darbo tvarka suderintos su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Lietuvos savivaldybių asociacija bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupe bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Politikos įgyvendinimo grupe.

Projektus parengė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Tikslinės pagalbos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vyresnioji patarėja Laura Purinė (tel. 8 706 64 273, el. p. laura.purine@socmin.lt).

PRIDEDAMA:

1. Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Projektai ir jų lyginamieji variantai, 29 lapai.
3. Aiškinamasis raštas, 6 lapai.

Socialinės apsaugos ir darbo ministras

Linas Kukuraitis

Laura Purinė, tel.8 706 64 273, el. p. laura.purine@socmin.lt

Asmenų priėmimo ir
dokumentų valdymo skyriaus
stilistė

Angelė Rukšėnienė

2018-12-05